

ALETTA JACOBS
COLLEGE

Pestprotocol

2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Visie en definiëring	4
Welke rollen zie je bij pesten?	4
Manieren van pesten	5
Mogelijke signalen van gepest worden	5
De pester	5
Preventie en maatregelen	7
Preventie	7
Actie	7
Reactie	7
Het betrekken van de klas bij een veilig klimaat	7
Het bieden van steun aan de ouders	8
Bijlage 1: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	9
Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest	10
Bijlage 3: Anti-pestcontract	11

Inleiding

Uit onderzoek blijkt dat één op de zestien leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt gepest. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor leerlingen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. Daarom is het van belang dat de school een veilige omgeving is voor leerlingen. Pesten hoort daar niet bij. Alle medewerkers, directie, leerlingen en ouders kunnen een bijdrage leveren bij het voorkomen en tegengaan van pesten.

In ons protocol staat hoe er geprobeerd wordt pesten te voorkomen en hoe pesten wordt aangepakt op school. Dit protocol is kaderstellend en wordt door de afzonderlijke deelscholen met specifieke handelingen en afspraken ingevuld.

Visie en definiëring

Het dr. Aletta Jacobs College streeft er naar om een veilige school te zijn, waarin het prettig leren en verblijven is, met een pedagogisch klimaat waarin vertrouwen in het kunnen van de leerling voorop staat en de leerling wordt aangesproken op datgene wat hij kan. We kunnen niet zonder een aantal uitgangspunten:

- Veiligheid en geborgenheid zijn absolute voorwaarden om tot leren te komen. Dat betekent dat de school actief dient te zijn in het scheppen van een veilige schoolomgeving. In een dergelijke omgeving hoort pestgedrag niet thuis. Binnen alle deelscholen streven we naar een pedagogisch klimaat waarbij pesten niet wordt geaccepteerd. Alle deelscholen onderschrijven daarmee dit protocol. De wijze van uitvoering kan verschillen.
- Pesten wordt als probleem gezien door alle betrokken partijen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, directie, ouders en leerlingen.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel zijn in staat pestgedrag te signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- Ons pestprotocol bevat afspraken over de preventieve en directe aanpak ten aanzien van pesten.
- Bij de preventieve en directe aanpak van pestgedrag is een goede samenwerking tussen ouders, medewerkers en leerlingen voorwaardelijk.

We spreken van pesten als dezelfde leerling regelmatig en systematisch psychisch en/of fysiek bedreigd, geïsoleerd en geïntimideerd wordt.

Pesten is een vorm van (verbaal) geweld en daarmee grensoverschrijdend en bedreigend. Het slachtoffer loopt hierbij mogelijk psychische of fysieke schade op. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is de gepeste steeds weer het slachtoffer. Het verschil tussen plagen en pesten is dat plagen over en weer gebeurt en zonder kwade bedoelingen. Dit mag zolang iemand niet aangeeft dat hij zich er niet prettig bij voelt. Wanneer gevoelens van onveiligheid optreden, is er sprake van pesten.

Welke rollen zie je bij pesten?

Bij pesten denk je vaak alleen aan degene die pest en degene die gepest wordt. Maar als er gepest wordt, heeft vaak iedereen in de klas ermee te maken. In het algemeen hebben alle leerlingen in de klas in hun rol invloed op het pesten. Ook ouders en leerkrachten hebben invloed op het pesten. In een groep waar gepest wordt zijn meestal verschillende rollen zichtbaar:

- **De pester:** is vaak onzeker en wil bijvoorbeeld graag aardig en stoer gevonden worden. Denkt bijvoorbeeld door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.
- **De gepeste:** voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang dan nog meer gepest te worden.
- **De meelopers:** doen mee met pesten, denken dat hij/zij er dan bij horen. Zijn bang om zelf gepest te worden. Ze hebben meestal te weinig zelfvertrouwen om nee te zeggen tegen het pesten.
- **De helper:** neemt het vaak op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.
- **De stiekemer:** vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- **De buitenstaander:** denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen. Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- **De stille:** bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.
- **Ouders:** hebben vaak in de opvoeding invloed op het pesten.

- **De leerkracht:** heeft vaak in zijn/haar doen en laten invloed op het pesten.

Manieren van pesten

Pesten kan op verschillende manieren. De volgende versies (of combinaties van versies) komen mogelijk voor:

- **Met woorden:** vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, mailtjes, WhatsApps sturen.
- **Lichamelijk:** trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken.
- **Achternvolgen:** opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten.
- **Uitsluiting:** doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten.
- **Stelen en vernielen:** afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen.
- **Afpersing:** dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
- **Digitaal pesten** is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Digitaal pesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de ouders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen erop steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Mogelijke signalen van gepest worden

Hieronder volgen een aantal mogelijke signalen die toepasbaar zijn op gepeste leerlingen:

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet naar buiten willen
- Niet alleen een boodschap willen doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn

Leerlingen kunnen worden gepest om uiteenlopende redenen. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- Het probleem lijkt onoplosbaar
- Het idee dat je niet mag klikken

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Mogelijke redenen zijn dat ze hun populariteit afdwingen door stoer en onkwetsbaar gedrag, ze proberen bijvoorbeeld groter te lijken door anderen klein te maken. Pesters krijgen vaak andere leerlingen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet)
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

Preventie en maatregelen

Het dr. Aletta Jacobs College verbindt zich aan de 'Vijfsporenaanpak' uit het 'Nationaal onderwijsprotocol'. Hieronder staan de 5 stappen vermeld, inclusief de te ondernemen acties.

Preventie

De preventie is de algemene verantwoordelijkheid van de school:

- De school zorgt dat de directie en alle medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.
- De school heeft structureel contact met o.a. zorg en politie in de gemeente.
- De school betreft ouders bij het pesten, de aanpak van pesten is een gedeelde verantwoordelijkheid.

Actie

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt:

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt.
- Het pesten wordt gemeld bij de mentor en/of de teamleider.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Het feit en de acties worden vermeld in het leerlingvolgsysteem (Magister).
- Het aanbieden van hulp door een deskundige.
- Zeker bij herhaling worden de ouders op de hoogte gebracht.
- **In geval van digitaal pesten:**
 - **Bewaar de berichten:** probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen bijvoorbeeld: afdrukken, selecteren en kopiëren, Messengergesprekken opslaan, maken van screenshots.
 - **Blokkeer de afzender:** leg de leerling zo nodig uit hoe hij de pestmail/WhatsAppberichten kan blokkeren.
 - **Probeer de dader op te sporen:** neem desnoods contact op met ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk het IP-adres van de e-mail af te leiden en om te zien van welke computer het bericht is verzonden.

Reactie

Het bieden van steun aan de jongere die pest:

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Aanspreken op het empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
- Het aanbieden van hulp door een deskundige.
- Eventueel contact met de politie of zorg in de gemeente.
- Zeker bij herhaling wordt gekeken naar: anti-pestcontract, sancties en eventueel schorsing.

Het betrekken van de klas bij een veilig klimaat

- De mentor i.s.m. de teamleider bespreekt met de klas (de zijgende middengroep) het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Bijlage 1: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Wanneer er een vermoeden is dat een leerling gepest wordt is, kan een docent of mentor het gesprek aangaan met de leerling. Het is belangrijk dit gesprek goed in te leiden, begin niet meteen over het pesten, maar vraag eerst bijvoorbeeld hoe het met de leerling gaat, hoe hij zich voelt. Geef de leerling het gevoel dat hij bij jou terecht kan en dat je voor hem klaarstaat. Het is belangrijk om goed te luisteren naar wat de leerling te zeggen heeft. Wanneer de docent of mentor te weinig kennis heeft over wat er speelt en hoe hiermee om te gaan is het raadzaam de leerling door te verwijzen naar de intern teamondersteuner. Hieronder staan een aantal vragen weergegeven die in het gesprek gesteld kunnen worden om de situatie helder te krijgen.

Feiten

- Wat is er aan de hand? Klopt het dat je gepest wordt? (H)erkenning van het probleem.
- Wat gebeurt er dan?
- Door wie word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou weleens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat er gedaan kan worden aan het pesten. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand mag een ander klein maken zonder diens toestemming. Laat ook merken dat hij steun krijgt van volwassenen.

Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest

Alvorens er een gesprek met de pester wordt gehouden heeft degene die het gesprek aangaat zich ervan overtuigd dat degene met wie het gesprek plaatsvindt inderdaad schuldig is aan het gemelde gedrag.

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen. Wat is de winst voor de pester: status, vrienden? Welke alternatieven zijn er om die winst te behouden?
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- **Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is:** zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: "Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!" Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- **Relatiegericht:** je bent bijvoorbeeld heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- **Specifiek blijven:** je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- **Veranderingsgericht:** je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Vraag tenslotte nog wat precies het doel is van wat hij doet: "Wat wil je bereiken met dit gedrag?"
Wees duidelijk dat pestgedrag niet kan en moet stoppen!

Bijlage 3: Anti-pestcontract

ANTI-PESTCONTRACT Dr. Aletta Jacobs College te Hoogezand

Ondergetekende, _____ in klas _____ van het dr. Aletta Jacobs College in Hoogezand houdt zich aan de onderstaande gemaakte afspraken: **Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school.**

Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

- Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet
- Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen
- Ik blijf van de spullen van een ander af
- Als er ruzie is speel ik niet voor eigen rechter
- Ik bedreig niemand, ook niet met woorden
- Ik neem geen wapens of drugs mee naar school
- Ik gebruik geen geweld
- Als iemand mij lastigvalt, vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
- Als iemand niet wil stoppen met het lastigvallen, vraag ik een docent of medewerker van school om hulp

Bij het verbreken van het contract wordt dit gemeld aan de mentor of een ander vertrouwd persoon binnen de school en zal er een afspraak worden gemaakt tussen pester en gepeste leerling. Hiervan zullen ouders op de hoogte worden gesteld en waar nodig worden uitgenodigd bij het gesprek.

Datum en plaats: _____

Handtekening leerling: _____

Handtekening mentor: _____

Dit contract zal in het dossier van de leerling komen en er gaat een kopie naar huis.